

1 Utdannings- og forskningsprogrammet 2011-2013

2 1. Organiseringen

3 **1.1. Offentlig og privat høyere utdanning.**

4 Staten har et særlig ansvar for å sikre tilgangen til høyere utdanning. Dette betyr ikke at det
5 offentlige selv må tilby den. Norge har en utdanningssektor som er preget av mange offentlig
6 eide institusjoner. Mange utdanninger er kun tilgjengelige ved disse, og blir ikke utfordret av
7 andre institusjoner. Høyres Studenterforbund mener at private utdanningsinstitusjoner er
8 likeverdige med offentlige. Dersom det offentlige tilbudet blir utfordret, vil det føre til større
9 mangfold i sektoren.

10

11 **Høyres Studenterforbund mener at:**

- 12 • Private utdanningsinstitusjoner skal likestilles med de offentlige
13 utdanningsinstitusjonene.
- 14 • Kvaliteten på høyere utdanning vil øke dersom private utdanningsinstitusjoner får
15 være med på å skape mer konkurranse i utdanningssektoren.

16 **1.2. Selvstendige og autonome stiftelser**

17 Høyres Studenterforbund mener det er viktig å gi utdanningsinstitusjonene størst mulig faglig
18 frihet. Statens ansvar skal være å finansiere sektoren. For å sikre den faglige uavhengigheten,
19 vil det være formålstjenelig å organisere høyskolene og universitetene som selvstendige
20 stiftelser. Det må imidlertid erkjennes at staten i enkelte tilfeller kan ha behov for en viss
21 innflytelse over sektoren. Hvis det for eksempel er behov for å styrke et viktig studieprogram
22 eller for å øke forskningsinnsatsen på et gitt område, vil dette kunne gjøres gjennom den
23 statlige finansieringen som institusjonene fremdeles vil være avhengig av.

24

25 **Høyres Studenterforbund mener at:**

- 26 • Det er viktig at institusjonene har stor faglig frihet. Statens oppgave skal begrenses til
27 finansiering.
- 28 • Universiteter og høyskoler bør organiseres som stiftelser.

29

29 **1.3. Universiteter, Høyskoler og andre skoler.**

30 For å sikre mangfold i utdanningstilbudet, bør utdanningsinstitusjonene fokusere på å bli best
31 på sitt felt. Universiteter og høyskoler dekker forskjellige behov, og slik bør det også være for
32 å kunne ha et størst og mest mulig allsidig utdanningstilbud. Høyskoler gir en mer praktisk
33 rettet utdanning, mens universiteter gir en forskningsrettet utdanning, større faglig bredde og
34 mer akademisk tilnærming til fagene. Dette skillet mener vi det er viktig å opprettholde.

35
36 Dagens system gjør det alt for enkelt for høyskoler å få universitetsstatus. I søken etter raske
37 penger bruker høyskoler midler som kunne gått til å styrke allerede eksisterende utdannings-
38 og forskningstilbud, for å opprette de tilbud som kreves for å kvalifisere til å bli et universitet.
39 Nettopp fordi universiteter og høyskoler fyller forskjellige roller i utdanningssystemet, er
40 dette ikke udelt positivt. Høyres Studenterforbund ønsker å opprettholde skillet mellom
41 samfunnsoppdragene hhv. universiteter og høyskoler tradisjonelt har hatt. Høyskoler trenger å
42 utvikle utdanningstilbudene sine på egne premisser. Institusjoner som ikke har et høyt nok
43 kvalitetsnivå, bør legges ned. Utdanningspolitikk er ikke distriktpolitikk og lokalisering av
44 institusjoner bør skje der man har grunnlag for å dyrke de beste fagmiljøene, uten
45 distriktpolitiske hensyn.

46

47 **Høyres Studenterforbund mener at:**

- 48 • Kvalitet og mangfold i offentlige høyere utdanningsinstitusjoner skal sikres med
49 tilstrekkelige offentlige bevilgninger.
- 50 • Det bør opprettholdes et skille mellom universitetet og høyskole.
- 51 • Kravene for å få universitetsstatus må bli strengere.
- 52 • NOKUT skal få myndighet til å frata institusjoner universitetsstatus dersom de ikke
53 oppfyller kvalitetskravene som stilles.
- 54 • Institusjoner som på sikt ikke når opp til kvalitetskravene skal legges ned eller settes
55 under NOKUT's administrasjon.
- 56 • Distriktpolitiske hensyn skal ikke ha betydning ved lokalisering av institusjoner.
- 57 • Fusjoner innen sektoren skal være basert på institusjonenes frie vilje, og ikke styring
58 fra departementet.

59 **2. Utdanning og forskning**

60 **2.1 Forskning**

61 **2.1.1. Kvalitet i norsk forskning**

62 Norge må utdanne flere fremragende forskere. Ordningen YFF (Yngre Fremragende
63 Forskere) må utvides. Flere av de beste masterstudentene må få tilbud om stipendiat tidlig i
64 sine studier, slik at de fortsetter og utdanner seg til forskere. Gjennomgående må alle
65 stipendiattildelinger være av en slik størrelse at de inkluderer alle kostnadene ved en PhD-
66 utdanning. HSF mener også at universitetene skal ha egne fond for å gi startpakker til
67 fremragende forskere. En startpakke er en rekke økonomiske incentiver som høyere lønn,
68 ekstra forskningsmidler, samt stipendiat, lokaler og utstyrsmidler. En ren økning av
69 lønnsmidlene ville blitt spredd for tynt utover i sektoren, og ikke gått til å tiltrekke seg den
70 rette typen kompetanse.

71 God forskning krever forutsigbarhet for forskerne. Det er dermed et problem når mange
72 dyktige forskere er nødt til å stå i midlertidige stillinger over mange år. Dersom man øker
73 antallet doktorgradsstipendiat, uten å gi tilsvarende økning i fullfinansierte post doc.
74 stillinger vil dette gi en dårlig ressursutnyttelse.

75

76 Ordningen SFF (Sentre for fremragende forskning) har vært en suksess for norsk forskning.
77 Muligheten til å satse på gode ideer når disse skapes med stort økonomisk handlingsrom og
78 rikelig tilgang på ressurser gir fleksibilitet og en mulighet til å produsere forskning i
79 verdensklasse. Dessverre er det mange som ikke når opp til senterstatus. HSF ønsker derfor å
80 utvide ordningen med SFF for å satse forskningsmidlene der vi er best.

81

82 **Høyres Studenterforbund mener at:**

- 83 - Ordningen med YFF og SFF må bygges ut.
- 84 - Lønnsnivået for vitenskapelig ansatte må heves og dette må gjøres på en måte som
85 belønner de dyktigste forskerne.
- 86 - Økningen i Ph.D- stipendiat må møtes med en tilsvarende økning i fullfinansierte
87 post doc.- stillinger

88

89

90 Mulighetene til å forske på et internasjonalt nivå avhenger av tilgang på vitenskapelig utstyr.
91 Infrastrukturen for forskningen må videre være godt utbygd slik at geografien ikke hindrer
92 norsk forskning. Et eksempel på dette kan være nettverkssamarbeid hvor flere institusjoner
93 går sammen om å investere i utstyr og inngår avtaler om forskningssamarbeid. I dette
94 samarbeidet bør også private selskaper inngå, slik at det kan bygges opp forskningsmiljøer
95 rundt de behovene som finnes i samfunnet. Senteret for nettverkssamarbeidet skal være den
96 institusjonen med det sterkeste fagmiljøet.

97

98 **Høyres Studenterforbund mener at:**

- 99 - Avsetningene til utstyrsinvesteringer må økes, og dette må skje parallelt med at
100 institusjoner går sammen om å investere i kostnadskrevede utstyr.
- 101 - Private må få skattefritak dersom de investerer i utstyr som en del av en
102 samarbeidsavtale med en forskningsinstitusjon.

103

104 **2.1.2. Regionale forskningsfond**

105 HSF er i utgangspunktet skeptiske til å gi fylkeskommunene store forskningsfond å
106 disponere over. Fylkeskommunene har ikke kompetanse til å forvalte disse midlene dersom
107 intensjonen er å sørge for at norsk forskning er internasjonalt ledende.

108 Videre har ikke nødvendigvis fylkeskommunene interesse av å støtte opp om
109 nasjonale forskningsprioriteringer. HSF er derfor motstandere av denne typen ordninger.

110 Forskningsfondene kan derimot benyttes for å initiere samarbeid og
111 regional utvikling mellom bedrifter og lokale høyere utdanningsinstitusjoner. HSF
112 mener derfor at disse fondene skal være innovasjonsfond med fokus på forskning snarere enn
113 rene forskningsfond.

114

115 **Høyres Studenterforbund mener at:**

116

- 117 - De regionale forskningsfondene skal fungere som innovasjonsfond for å stimulere til
118 økt kontakt mellom forskningsinstitusjoner og lokale bedrifter.
- 119 - Forvaltningen av regionale forskningsfond skal overføres fra fylkeskommunene til en
120 faglig kvalifisert komité hvor fylkeskommunen er representert.

121

122 **2.1.3. Forskerutdanning**

123 Norges behov for forskerkompetanse i privat og offentlig sektor er sterkt økende frem
124 mot 2025. En stor del av de ansatte på universiteter og høyskoler går av med pensjon de neste
125 15 år, og det vil være viktig for sektoren at det er kvalifisert personale tilgjengelig for å kunne
126 fylle dette behovet. Privat sektor har behov for arbeidskraft med stadig mer spesialisert
127 kompetanse. Norsk finansiering av forskning legger opp til at privat sektor skal stå for dobbelt
128 så mye forskning som offentlig sektor. Det største behovet for flere forskere ligger altså her.
129 Norge står ovenfor to separate utfordringer knyttet til forskerutdanning; kvantitet og kvalitet.
130

131 **2.1.3.1. Kvantitet.**

132 Det utdannes for få personer med PhD-grad. Statlig satsning har de siste årene kommet innen
133 stipendiater innenfor politisk fastbestemte tematiske ordninger. Og selv om dette har vært
134 sterkt økende er tallet i overskuelig fremtid under de beregninger departementet selv har gjort.
135

136 **HSF foreslår følgende tiltak for å øke antallet studenter som tar PhD:**

137

- 138 - Direkte overgang fra master til PhD for de som er kvalifiserte. Dette står i motsetning
- 139 til dagens ordning som ofte innebærer lang ventetid.
- 140 - Økning av antallet Ph.D.
- 141 - Fullfinansiering av flere stipendiatstillinger.
- 142 - Betydelig utbygging av ordningen med nærings-PhD.

143 **2.1.3.2. Kvalitet**

144 All forskerutdanning bør skje ved universitetene og være organisert i forskerskoler.
145 Dette er nødvendig for å sikre kvaliteten i utdanningen og sørge for at PhD-kandidatene blir
146 inkludert i fagmiljøene de tilhører. Videre bør alle universitetene
147 utvikle nærings-PhD i samarbeid med bedrifter i regionene som etterspør den typen
148 kompetanse som universitetene besitter. Høyres Studenterforbund er i utgangspunktet kritiske
149 til å gi høyskolene rett til å utdanne PhD-kandidater, men dersom fagmiljøet er av tilstrekkelig
150 høy kvalitet bør det kunne gis anledning til dette. Den faglige vurderingen må imidlertid
151 foretas av NOKUT i samarbeid med KD.

152

153 **Høyres Studenterforbund mener at:**

- 154 - Alle forskerskolene skal legge vekt på internasjonalisering.
- 155 - Forskerskoler skal kvalitetssikres igjennom interne og eksterne vurderinger.
- 156 - Forskerutdanning i Norge skal ha høy internasjonal kvalitet.
- 157 - Universitetene bør samarbeide med næringslivet om utvikling av nærings-
- 158 - PhD.

159
160

161 **2.1.5. Grunnforskning og små forskningsområder**

162 Som basis for all annen anvendt forskning, er breddeforskningen avgjørende ikke bare for de
163 faglige resultatene, men også som et lønnsmiddel ovenfor ansatte i universiteter og høyskoler.
164 Den absolutte majoriteten av disse har stor faglige interesse, og opprettholdelsen av
165 grunnforskningen vil være avgjørende for å sikre at sektoren opprettholder sin særstilling.
166 Opprettholdelsen av grunnforskningen som et betydelig innsatsområde vil på lang sikt styrke
167 sektoren, og i tillegg danne grunnlaget for en rekke anvendte prosjekter underveis. Det ligger
168 et betydelig forvaltningsansvar i å sikre denne typen forskning.

169

170 HSF er av den oppfatning av at hovedtyngden av norsk forskning skal foregå ved de etablerte
171 institusjonene fremfor å spre allerede begrensede ressurser enda tynnere utover. Denne
172 politikken må allikevel ikke gå utover høyskolenes evne til å levere utdanning etter lovens
173 ordlyd. Høyskoleansatte burde ha en normfestet rett til forskningsaktivitet. På den måten
174 sikres faglige oppdateringer og at fagmiljøene på høyskolene fortsatt er under utvikling.

175

176 Universiteter og høyskoler bør i større grad satse på arbeidsdeling, konsentrasjon og
177 samarbeid ut fra komparative fortrinn i fagområder for bedre å sikre stordriftsfordeler,
178 synergieffekter ved samlede fagmiljøer og bedre bruk av ressurser. Det er ikke et mål å tilby
179 alle typer utdanninger ved hvert nes.

180

181 **Høyres Studenterforbund mener at:**

- 182 - Grunnforskning må være et betydelig satsingsområde.
- 183 - Hovedtyngden av forskningen skal foregå ved de etablerte institusjonene.
- 184 - Høyskoler og universiteter bør inngå forsknings- og utdanningssamarbeid, ved
185 arbeidsdeling og konsentrasjon.

186 - Institusjoner bør være seg bevisst sitt nasjonale ansvar for å følge opp små eller smale
187 fagmiljøer. Siden institusjoner bør følge en strategi som fremmer høy kvalitet bør det
188 derfor følge ekstra statlige bevilgninger med disse.

189

190 **2.2. Utdanning**

191 **2.2.1 Undervisning av høy kvalitet**

192 Høyres Studenterforbund mener at det norske utdanningssystemet må ha som mål å være i
193 verdensklasse. For at målet realiseres snarest mulig, mener Høyres studenterforbund mener at
194 den faglige undervisningen studentene får, må være et tydeligere satsingsområde fra
195 lærestedenes side.

196

197 NOKUTs rapporter har vist at en rekke utdanningsinstitusjoner ikke når opp til de
198 kvalitetskrav man allerede stiller i dag. Samtidig er det positivt at kvalitetssvikt i
199 utdanningssystemet blir avdekket. Særlig for studenter er det av avgjørende betydning om en
200 utdanningsinstitusjon de ønsker å søke seg til holder høyt nok faglig nivå. NOKUTs
201 evalueringer må derfor intensiveres, gå dypere og gjøres tilgjengelig for alle, slik at
202 studentenes forutberegnelighet bli ivarett i tilstrekkelig grad. De institusjonene dette gjelder
203 bør derfor utarbeide en konkret plan på hvordan situasjonen skal forbedres.

204

205 For studentene er det verdifullt at forskerne selv underviser. De beste forskerne er
206 imidlertid ikke nødvendigvis de beste underviserne. Hvis studentene skal ha et
207 utbytte av undervisningen, må den bli prioritert av utdanningsinstitusjonene og de
208 vitenskapelig ansatte. Derfor er det svært viktig at utdanningsinstitusjonene er sitt
209 ansvar bevisst og foretar grundige interne kvalitetskontroller og evalueringer av den
210 undervisningen studentene mottar. Gode undervisere bør belønnes, og de forelesere
211 som ikke klarer å nå opp til de kvalitetskrav som settes, bør ikke undervise; de
212 vitenskapelig ansattes undervisningsplikt bør ikke gå på bekostning av studentenes
213 læring.

214

215 Arbeidslivet innehar verdifull spisskompetanse innenfor en rekke fagområder, som
216 bør tilgjengeliggjøres for studentene. Den kompetansen man finner i eksempelvis
217 næringslivet, er ofte mer praktisk orientert, og kan bidra til å gjøre studiene mer

218 arbeidslivsrelevant. Det er derfor viktig at man er bevisst på å trekke eksterne
219 forelesere inn i undervisningen. Utdanningsinstitusjonene må derfor samarbeide med det
220 lokale næringslivet for å klargjøre hvordan de kan samarbeide på en best mulig måte for å
221 heve kunnskapsnivået til studentene.

222

223 Dårlig undervisning blir ikke god hvis det blir mer av den, men god undervisning er
224 avhengig av at man har tid nok til å nå ut til studentene. Ved enkelte institusjoner har
225 man måttet kutte i undervisningstilbudet på grunn av de siste fire års tilskuddskutt i
226 sektoren. Høyres Studenterforbund forventer at undervisningen er noe av det første
227 tilbudet institusjonene gir ekstra ressurser dersom de får økte bevilgninger.

228

229 **Høyres Studenterforbund mener at:**

- 230 - NOKUT må gis mer ressurser til grundigere og dypere kontroll av
- 231 - undervisningskvaliteten.
- 232 - Resultatene fra NOKUT's evalueringer skal offentliggjøres.
- 233 - Utdanningsinstitusjonene må fokusere mer på intern kvalitetskontroll. Gode
- 234 - undervisere bør belønnes.
- 235 - Flere eksterne forelesere styrker undervisningen, og bør brukes i større grad.
- 236 - Undervisning må prioriteres dersom institusjonene får økte tilskudd.
- 237 - Institusjoner som ikke oppnår NOKUTs kvalitetskrav, skal utarbeide en konkret plan
- 238 på hvordan disse målene skal nås.
- 239 - En hver utdanningsinstitusjon skal ha et program for hvordan samarbeidet med
- 240 næringslivet skal sikres.
- 241 - Utdanningsinstitusjonene må samarbeide aktivt med næringslivet for å øke den
- 242 praktisk-faglige delen av utdanningsløpet.
- 243 - Det må opprettes flere sentre for fremragende undervisning

244

245 **2.2.2. Opptak til høyere utdanning**

246 For å gi institusjonene større innflytelse over opptakene til egen institusjon må dagens opptak
247 til høyere utdanning endres. Institusjonene bør selv få bestemme lokale opptaks- og
248 karakterkrav som supplement for og ikke avvikling av Samordna Opptak.

249

250 **Høyres Studenterforbund vil:**

- 251 - La institusjonene bestemme egne opptakskrav
252 - La institusjonene motta og behandle søknadene

253
254

255 **2.2.3. Reell kunnskap**

256 Nødvendig kunnskap for å ta høyere utdanning kan man ikke bare opparbeide seg
257 på skolebenken. For enkelte utdanningers vedkommende kan realkompetanse være
258 like kvalifiserende som et godt vitnemål. I tråd med fremtidens krav om nødvendig
259 realkompetanse, mener Høyres Studenterforbund at det bør vurderes opptak basert på
260 realkompetanse ved flere utdanninger. Det er imidlertid slik at den studiekompetansen man
261 opparbeider seg gjennom videregående opplæring, oftest danner det beste grunnlaget for
262 videre studier. Det er derfor viktig å understreke at studierett basert på realkompetanse
263 fremdeles må være unntaket fra generell studiekompetanse.

264

265 Man bør i større grad ta konsekvensene av at et sterkt vitnemål ikke nødvendigvis er
266 tilstrekkelig for å være kvalifisert til all høyere utdanning. Høyres Studenterforbund
267 mener at man ved flere utdanninger bør åpne for bruk av opptaksprøver eller – krav.
268 Da utdanningsinstitusjonene selv er nærmest til å vurdere hva som er nødvendig
269 kompetanse ved de enkelte studieprogrammer, bør disse stilles fritt til selv å
270 bestemme hvorvidt de ønsker egne krav og prøver eller ekstrapoeng ved opptak.

271

272 **Høyres Studenterforbund mener at:**

- 273 - Det bør vurderes opptak basert på realkompetanse ved flere utdanninger.
274 - Generell studiekompetanse fremdeles skal være utgangspunktet for opptak til
275 - høyere utdanning.
276 - Institusjonene selv bør få kompetanse til å vurdere hvorvidt de ønsker egne
277 - opptakskrav og – prøver, samt hvorvidt de vil tillegge opparbeidede
278 - tilleggspoeng betydning.
279 - Forkurs bør være tilgjengelig ved flere studieprogrammer.

280

281

282

283 **2.2.4 Forskningsbasert undervisning**

284 Forskningsbasert undervisning er positivt for studentene fordi det både gir nye
285 tilnæringsmåter til faget, det stimulerer til nysgjerrighet og kan bidra til
286 forskerrekruttering. Da vi vil ha behov for økt forskningsinnsats i fremtiden, er særlig
287 muligheten for forskerrekruttering viktig. Flere studenter bør derfor få muligheten til
288 selv å delta i forskning gjennom valgfag.

289
290 Dagens mastergrad er i dag preget av å være en forskningsrettet grad. Som ledd i
291 økt satsing på forskning, er det positivt at studentene har muligheten til en
292 forskningsrettet grad. Samtidig har flertallet av studentene planer om å gå ut i arbeid
293 som ikke er forskningsrelatert etter endte studier. Mastergraden etter bachelor bør derfor deles
294 i to varianter, hvorav den ene bør være forskningsrettet. Denne variant vil være beregnet på
295 dem som ønsker å gå videre til PhD., mens den andre bør være mer yrkesrettet og beregnet for
296 dem som ønsker å gå ut i arbeidslivet etter fullført mastergrad.

297

298 **Høyres Studenterforbund vil ha:**

- 299 - Forskningsprosjekter tilgjengelig som valgfag.
- 300 - En todelt mastergrad etter bachelor, hvorav den ene er forskningsrettet og den andre er
- 301 mer arbeidslivsorientert.

302 **2.2.5 Fra utdanning til jobb**

303 Mange opplever at det er stor forskjell mellom studier og den hverdagen man møter i
304 arbeidslivet. Traineeopphold i arbeidslivet er derfor populært både blant studenter og
305 arbeidsgivere. Gjennom traineeopphold får studentene en praktisk tilnærning til sine
306 studier, samtidig som arbeidsgivere får en unik mulighet til å rekruttere fremtidige
307 arbeidstakere. Det bør i større grad legges til rette for at studentene kan gjennomføre
308 traineeprogrammer uten at dette går ut over studiene. En måte å gjøre dette på, vil
309 være å gi studentene studiepoeng ved gjennomføring av traineeopphold.

310

311 Veien videre etter endte studier, er full av valgmuligheter. Som nyutdannet har
312 mange behov for veiledning vedrørende karriereretning. Karrieresentrene spiller her
313 en viktig rolle, og er populære blant studentene. Det er derfor viktig å satse videre på
314 disse. Høyres Studenterforbund mener man kan få større utbytte av sentrene dersom
315 disse organiseres i tettere samarbeid med arbeidsgivere.

316

317 **Høyres Studenterforbund mener at:**

- 318 - Det bør legges til rette for at studentene kan ha traineeopphold uten at dette går ut over
319 studiene.
- 320 - Traineeopphold bør gi studiepoeng, vurdert etter institusjonen og bedriftens skjønn.
- 321 - Det må satses på karrieresentrene, og at profesjonelle rådgivere i større grad skal
322 trekkes inn i rådgivningen.
- 323 - Karrieresentrene skal legges inn under institusjonene, ikke samskipnadene.
- 324 - Karrieresentrene bør samarbeide tett med arbeidslivet.
- 325 - Det skal legges til rette for at flere studenter skiver mastergrad i samarbeid med
326 næringslivet.

327

328 **2.2.6. Etter- og videreutdanning**

329 Man er ikke utlært idet man blir ferdig med studiene. Teknologisk og faglig utvikling
330 går stadig raskere, og gjør det helt nødvendig for arbeidstakere i de fleste sektorer å
331 holde seg kontinuerlig oppdatert. Samtidig er det mange som har enten ønske eller
332 behov for mer utdanning etter noen år i arbeidslivet, enten det er for utvikling innen
333 eget fagområde eller fordi man ønsker omskolering. Utdanningsinstitusjonene bør
334 samarbeide tett med arbeidslivet for å utvikle etter- og videreutdanningsprogrammer.
335 Dette gir store muligheter og danner grunnlag for samarbeid også på andre områder.

336

337 **Høyres Studenterforbund mener at:**

- 338 - Utdanningsinstitusjonene bør samarbeide tett med arbeidslivet for å utvikle egne
339 programmer beregnet for etter- og videreutdanning.
- 340 - Institusjonene selv skal beholde rettighetene for alle studieprogrammer de utvikler.

341 **2.2.7 Interaktiv utdannelse**

342 Utviklingen av informasjonsteknologi gir stadig nye muligheter for kommunikasjon
343 over store avstander. Denne utviklingen gir uante muligheter for utdanningssektoren,
344 da man både kan legge opp til en mer interaktiv studiehverdag og binde
345 undervisningen mindre opp mot fastlagt tid og sted.

346

347 **Høyres Studenterforbund mener at:**

- 348 - De fleste studier bør gjøres tilgjengelige som interaktive studier
349 - Forelesninger skal legges ut for studentene på Internett.

350
351

352 **3. Finansiering av høyere utdanning og forskning**

353 **3.1 Et delt ansvar**

354 Høyere utdanning og forskning er nøkkelen til sikring av fremtidig velferd for den enkelte og
355 for samfunnet som helhet. Både i et privatøkonomisk og et samfunnsøkonomisk perspektiv,
356 gir høyere utdanning høy avkastning. Det er derfor både i enkeltmenneskets og samfunnets
357 interesse at forskningsinnsatsen er høy og at mange tar høyere utdanning.

358

359 Den nødvendige satsingen innen utdannings- og forskningssektoren er svært
360 kostnadskrevende. Det er ingen grunn til å tro at staten skal kunne klare fullfinansiere
361 sektoren uten samarbeid med den private sektor. Derfor bør det legges til rette for ekstern
362 finansiering gjennom incentivordninger som skattefritak.

363

364 Høyres Studenterforbund mener at både det offentlige og private har et ansvar for å finansiere
365 høyere utdanning og forskning. For å kunne møte fremtidens voksende behov, må både den
366 offentlige og den private innsatsen økes betraktelig i forhold til dagens nivå. Dette er en av de
367 viktigste politiske utfordringer i årene som kommer, men allikevel er det oppsiktsvekkende at
368 dette ikke står høyere på dagsorden i samfunnsdebatten eller blant politikere.

369

370 **Høyres Studenterforbund mener at:**

- 371 - Finansiering av høyere utdanning og forskning både er et offentlig og et privat ansvar.
372 - Bidrag til høyere utdanning og forskning skal være avdragsberettiget.

373

374 **3.2 Institusjonsfinansiering**

375 Utdanningsinstitusjonene finansieres i dag gjennom offentlige midler i form av
376 basisbevilgning, undervisningsbevilgning og forskningsbevilgning. Basisbevilgningene har
377 vært utsatt for kutt den seneste tid, og må økes betraktelig. At avlagte studiepoeng to år
378 tilbake ved institusjonen danner beregningsgrunnlag for tildeling av

379 undervisningsbevilgninger, fungerer som et viktig incentiv for institusjonene å få studentene
380 til å fullføre på normert tid. Dette bør derfor fremdeles være utgangspunktet for
381 undervisningsbevilgningen. Samtidig kan stabilitet i tilskuddene sikres gjennom ordninger
382 med fullfinansiering av grader.

383

384 Selv om man øker bevilgningene ett år, har man i dag ingen garanti for at bevilgningene til
385 sektoren ikke blir kuttet året etter. Høyres Studenterforbund ser behovet for en mer langsiktig
386 finansieringsmodell som gir rom for strategisk planlegging hos de enkelte institusjonene. Som
387 eksempel har man for infrastrukturen etablert et system ved Nasjonal transportplan hvor
388 Stortinget vedtar mangeårige planleggingsperioder. En slik modell er relevant å anvende også
389 for høyere utdannings- og forskningssektoren.

390

391 Gratisprinsippet for høyere utdanning i Norge lar seg forsvare av ønsket om lik adgang til
392 høyere utdanning og reduksjon av sosiale forskjeller. Dette er gode intensjoner som bør
393 ivaretas i fremtiden. Dilemmaet oppstår når prisen er redusert kvalitet for alle og mangelfulle
394 tilbud til de beste studenter i Norge, som heller drar ut av landet. Man kan ikke gjøre de svake
395 sterkere ved å gjøre de sterke svakere. Det er behov for økt tilførselen av kapital til høyere
396 utdanning. Gratisprinsippet er en kostbar offentlig forpliktelse og viser seg ikke tilstrekkelig. I
397 tillegg viser forskning at mangel på egeninvestering har en passiviserende effekt. Løsningen
398 må derfor være å sikre gratisprinsippet's essens, lik adgang, og samtidig øke tilførselen av
399 kapital til høyere utdanning. Det viktige er ikke at det er gratis, men at alle har adgang til å
400 kunne finansiere høyere utdanning på samme vilkår i Norge.

401

402 Den private finansieringen mangler

403 Det er den private finansieringen av forskning og høyere utdanning som mangler i Norge i
404 dag, relativt til andre land. 10 % av forskningen i Norge finansieres privat. I de fleste land står
405 private midler for den største andelen av forskningsmidlene. Næringslivet står for
406 hovedtyngden av de private midlene, men flere land har også et betydelig innslag av
407 finansiering fra andre private kilder, dvs. midler fra donasjoner og private stiftelser. Denne
408 typen alternativ finansiering bidrar til å heve den samlede forskningsinnsatsen, den styrker
409 mangfoldet i forskningsfinansieringen og innebærer at flere aktører i samfunnet engasjerer
410 seg i forskning. Ikke minst frigjør det offentlige midler til utdanning.

411

412 Den offentlige finansieringen er tilnærmet lik, sett i forhold til andel av BNP. Norske
413 studenter oppgir at ca. 80 % av deres finansiering kommer fra lån og stipend fra statens
414 lånekasse for utdanning. Til sammenlikning utgjør denne andelen kun 50 % i Finland, 56 %
415 på Island. Finansiell støtte fra foreldre utgjør kun 6 % av finansieringen mot 16 % i Finland.
416 Dette er en ønsket politisk utvikling hvor sosial bakgrunn utgjør mindre forskjell for ungdoms
417 valg av høyere utdanning. Men det private bidrar svært liten grad i Norge. Norske studenter
418 oppgir å dekke 2 % av sine utgifter gjennom andre typer stipend mot 6 % i Finland og 8 % på
419 Island. Her bør det være mer å hente.

420

421 **Høyres Studenterforbund ønsker:**

- 422 - Å innføre en moderat studieavgift
- 423 - Det gis studielån til å dekke studieavgiften.

424

425 **Høyres Studenterforbund mener at:**

- 426 - Basisbevilgningene til utdannings- og forskningsinstitusjonene må økes betraktelig.
- 427 - Avlagte studiepoeng skal fremdeles være en komponent i studiefinansieringen.
- 428 - Det bør innføres mangeårige planleggingsperioder fra Stortinget etter modell fra
429 Nasjonal transportplan.

430

431

432

433 **3.3 Studiefinansiering**

434 I etterkrigstidens utdannings-Norge har Lånekassen sikret at nordmenn uansett bakgrunn har
435 hatt muligheten til å ta høyere utdanning. Lånekassen er i dag en monopolist på å utstede
436 studielån, hvilket gjør den til en av Norges største banker. De private bankene diskrimineres i
437 så henseende, og studentene taper på manglende konkurranse. Høyres Studenterforbund
438 ønsker et skille mellom statens bestiller- og utførerrolle, og mener derfor at private banker
439 skal overta Lånekassens utlånsfunksjoner, mens Lånekassen skal bestå som en administrator
440 for ordningen. Slik beholder staten sin rolle som garantist for ordningen, mens bankene får
441 konkurrere om kundene.

442

443 Det utbetalte studielånet ligger under både OECD og EU's fattigdomsgrense (hhv. 50 % og
444 60 % av medianinntekten i et land). Dette er problematisk fordi det i praksis ikke er mulig å

445 gjennomføre et studium på heltid uten å være i inntektsbringende arbeid ved siden av. Med
446 mindre man vil forkaste tanken om heltidsstudenter i Norge, må studiestøtten økes.

447

448 Studiestøtten utbetales i månedene august til mai. Mange studier har imidlertid obligatorisk
449 undervisning utover denne perioden, uten mulighet for økt støtte til livsopphold fra
450 Lånekassen. Skal det være mulig for institusjonene å legge undervisning og
451 eksamensavvikling utenom perioden, nødvendiggjør dette en utvidelse av mulighetene for
452 studiestøtte til sommermånedene.

453

454 I dag omgjøres 40 % av studielånet til stipend etter normert avlagte studiepoeng.

455 Stipendandelen reduseres imidlertid dersom inntekt eller formue overstiger et visst beløp.

456 Høyres Studenterforbund mener det er feil å straffe dem som har kapasitet til å arbeide ved
457 siden av studiene og på denne måten skaffe seg viktig arbeidserfaring. At også formuende
458 studenter får mindre stipend, og på denne måten forventes å benytte formue til nedbetaling av
459 lån, synes heller ikke rettferdig. Høyres Studenterforbund mener derfor at inntekts og
460 formueskatt må økes.

461

462 Stadig færre nordmenn tar i dag høyere utdanning i utlandet. Dersom man ønsker at norske
463 studenter skal ta hele eller deler av utdannelsen sin i utlandet, må man legge til rette for det
464 også gjennom gode finansieringsordninger. Enkelte land har systemer med fireårige
465 bachelorgrader. Lånekassen fullfinansierer ikke disse gradene; det første året – det såkalte
466 freshman-året – mottar studentene ingen studiestøtte. Dette gjør at utdanning i eksempelvis
467 USA er forbeholdt dem som kan betale av egen lomme. Høyres Studenterforbund mener at
468 alle studenter skal få muligheten til å studere i land med fireårig bachelorløp.

469

470 **Høyres Studenterforbund mener at:**

- 471 - At private banker skal overta ansvaret for å utstede studielån, mens Lånekassen består
- 472 som administrator av ordningen.
- 473 - Studiestøtten må økes til 1,5G.
- 474 - Inntaktstaket bør økes til 2,5 G, og formuetaket til 10G.
- 475 - Det skal gis studiestøtte også i freshman-året.
- 476 - Kostnader forbundet med kontinuasjonseksamen burde bli finansiert av studenten selv.

477

478 **4. Internasjonalt**

479 **4.1. Det internasjonale kunnskapssamfunnet**

480 Internasjonalisering er en forutsetning for å oppnå god kvalitet på utdanning og forskning.
481 Skal Norge lykkes i å utvikle et kunnskapssamfunn må vi kunne delta aktivt og hevde oss på
482 den internasjonale arena. Det er derfor viktig at man har et gjennomgående internasjonalt fokus
483 innen sektoren.

484

485 Det er en berikelse for samfunnet at norske studenter tar hele eller deler av utdannelsen sin i
486 utlandet. For at norske studenter skal kunne delta på like vilkår som sine globale
487 konkurrenter, bør Norge snarest bli medlem av EU. Medlemskap vil gjøre det rimeligere og
488 mer tilgjengelig for norske studenter å studere i utlandet.

489

490 EUs rammeprogrammer for forskning og utvikling er verdens største forskningsfond, og det
491 er ingen region i verden som har like ambisiøse målsetninger som EU når det kommer til
492 satsning på forskning og høyere utdanning.

493

494 **Høyres Studenterforbund mener at:**

- 495 - Det skal være et gjennomgående internasjonalt fokus i det norske utdanningssystemet.
- 496 - Norge skal arbeide for et raskt medlemskap i EU

497 **4.2. Gjensidig utveksling av studenter.**

498 Det skal stilles krav til at alle utdanningsinstitusjoner gir studentene tilgjengelige og relevante
499 muligheter til å dra til utlandet, både på bachelor- og på masternivå. Samtidig er det viktig å
500 gi institusjonene et økonomisk incentiv til å sende studentene utenlands. I dag taper
501 institusjonene avlagte studiepoeng i utlandet. Det bør derfor innføres en tilskuddsnøkkel i
502 finansieringssystemet slik at institusjonene kan få uttelling for avlagte studiepoeng i utlandet.

503

504 Det er viktig at norske studenter reiser ut, men det er også et mål at utenlandske studenter skal
505 ønske å studere i Norge. Internasjonale studenter er med på å skape et internasjonalt miljø, og
506 er en viktig ressurs for de ulike utdanningsinstitusjonene i Norge. HSF mener det er for få
507 internasjonale studenter i Norge, og at det bør være et mål å øke denne andelen. Dette
508 innebærer økt markedsføring i utlandet og innføring av flere engelskspråklige studieprogram.

509

510 **Høyres Studenterforbund mener at:**

- 511 - Alle utdanningsinstitusjoner skal gi studentene et relevant og tilgjengelig tilbud om å
- 512 ta deler av utdannelsen sin i utlandet.
- 513 - Det må innføres en tilskuddsnøkkel i finansieringssystemet som gjør at institusjonene
- 514 ikke taper på at studentene avlegger studiepoeng i utlandet.
- 515 - Det må jobbes aktiv for å få flere internasjonale studenter til å velge Norge som
- 516 studiested.

517

518 **4.3 Studier i utlandet**

519 Det er et mål at flere norske studenter søker seg til institusjoner i utlandet. Studier i utlandet er
520 ofte svært dyre og det er ikke alle institusjoner som omfattes av statens lånekasse. For å gi
521 hver enkelt student større grad av valgfrihet ønsker HSF at flere institusjoner skal vurderes
522 som berettiget for finansiering. Dette gjelder særlig institusjoner i Asia og Afrika, som blir
523 stadig mer populære og som i dag er underrepresentert i forhold til Europeiske og
524 Amerikanske institusjoner. I tillegg skal freshman-året (i USA) være støtteberettiget av
525 Statens Lånekasse.

526

527 **Høyres Studenterforbund mener at:**

- 528 - Flere utdanningsinstitusjoner skal vurderes som støtteberettiget av Statens Lånekasse.
- 529 - Det skal gis støtte til freshman-året ved amerikanske institusjoner.

530

531 **4.4. Internasjonalisering av forskning**

532 Forskningen er global, og Norge konkurrerer om kompetansekraft med resten av verden.
533 Konsekvensene av dette er at vi må måle oss mot resten av verden og dyrke våre komparative
534 fortrinn. Etersom Norge er et lite land, med store ambisjoner, er vi avhengige av en vellykket
535 internasjonalisering av høyere utdanning og forskning. Dette gjelder både å delta i
536 internasjonale forskningssamarbeider, og å satse på utveksling. Derfor bør Norge fremdeles
537 delta i Bologna-prosessen for utdanning, og EUs rammeprogrammer for forskning. Deltakelse
538 i forskningssamarbeid bestemmer ofte i hvilken grad norske forskere har kontakter i utlandet.
539 Norske forskere må derfor oppfordres til, og ha midler til å kunne engasjere seg
540 internasjonalt.

541

542 **Høyres Studenterforbund mener at:**

- 543 - Norge fortsatt må være en aktiv pådriver i Bolognasamarbeidet.
- 544 - Internasjonalisering av forskning må være gjennomgående i norsk forskningspolitikk.
- 545 - Norsk forskning må ha som mål å være internasjonalt ledende på våre komparativt
- 546 sterke tematiske forskningsområder.

547

548

549

550 **Studentvelferd**

551 **5.1. Studentdemokrati**

552 HSF mener det er viktig at studenter representeres i de organer ved utdanningsinstitusjonene
553 som arbeider med studentenes interesser. I dag er det lovfestet at studenter skal utgjøre 20 %
554 av styrene, HSF mener dette bør være et minimum.

555

556 For å sikre at studentene vet hva de stemmer på ved ulike valg mener HSF det bør være
557 listevalg ved alle valg dersom dette ønskes ved studiestedet. Det bør tilrettelegges slik at alle
558 som ønsker å engasjere seg får mulighet til å stille til valg.

559

560 Det er et generelt problem at man opplever lavt engasjement rundt studentdemokratiet ved
561 lærestedene. For å forbedre dette mener HSF det må gis bedre informasjon rundt aktiviteter
562 og konflikter i ulike organer for å åpne for innspill og debatter.

563 For at studentdemokratiet skal fungere på best mulig måte bør studiestedene også sette fokus
564 på og inspirere studenter til å engasjere seg til ulike verv og komitéarbeid.

565

566 **Høyres Studenterforbund mener at:**

- 567 - Studentene må representeres bedre i ulike utvalg ved deres institusjoner.
- 568 - Det må jobbes med å engasjere studenter i studentdemokratiene.

569

570 **5.2. Studentboliger**

571 Hvert år sliter studenter med å finne bolig ved studiestart. Å leie privat blir stadig dyrere, noe
572 som skaper store problemer for heltidsstudenten. Samtidig blir ventelistene på studentboliger
573 lengre for hvert år som går.

574
575 For å møte den stadig økende etterspørselen, må det bygges flere studentboliger. Enkelte
576 områder er etterspørselen etter studentboliger større enn andre steder; det er derfor viktig at
577 pressområder blir prioritert når man tildeler midler til bygging.

578 Et særlig problem som hindrer bygging av nye boliger, er at kostnadsrammene for bygging av
579 studentboliger med statlig tilskudd ikke reflekterer de reelle byggekostnader. Sammen med
580 det offentlige tilskuddet, har det fulgt en kostnadsramme som det ikke har vært mulig å holde
581 seg innenfor. Kostnadsrammen må fjernes for å øke byggeintensiteten.

582
583 Det er i dag en utfordring at alle nye studentboliger må være universelt tilpassede, til tross for
584 at universelt tilpassede boenheter i dag fylles opp av funksjonsfriske. Boligene som er bygget
585 etter den nye standarden er dyre og har upraktisk arealutnyttelse. I våre større byer har de nye
586 kravene ført til at tidligere lønnsomme prosjekter står i fare for å bli avviklet.

587
588 I dag har studentsamskipnadene i praksis monopol på bygging av studentboliger. Private
589 aktører er avskåret fra å bygge studentboliger med statlig tilskudd, med mindre de blir
590 organisert som private stiftelser. Dersom man i større grad åpner for privat bygging av
591 studentboliger, vil det føre til en mer spredt og mangfoldig utbygging. Viktigst av alt er
592 imidlertid at man også vil få flere studentboliger.

593
594 Samtidig som staten har et ansvar for å bevilge penger til bygging av studentboliger, mener
595 Høyres Studenterforbund at det følger forpliktelser med det å være en studentby. Kommuner
596 med større utdanningsinstitusjoner har et ansvar for å legge til rette for bygging av boliger
597 gjennom sin myndighet som planmyndighet og ved å stille tomter rimelig til disposisjon.

598
599 **Høyres Studenterforbund mener at:**

- 600 - Det bør stilles krav til om at studentboliger forbeholdes studenter som følger minimum
601 2/3 studieprogresjon.
- 602 - Det må bevilges mer penger til bygging av studentboliger.

- 603 - Ved tildeling av midler, skal pressområdene prioriteres og bevilgningen må ses i et
604 perspektiv over flere år.
- 605 - Kostnadstaket for bygging av studentboliger må fjernes.
- 606 - Det må legges til rette for privat bygging av studentboliger.
- 607 - Studentkommuner har et ansvar for å legge til rette for bygging av studentboliger.
- 608 - Studentboliger skal være forbeholdt førstekulls- og utvekslingsstudenter.
- 609 - Studentboliger kan unntas standarden som krever universell tilpasning av offentlig
610 bygg.
- 611

612 **5.3. Studentsamskipnader**

613 Studentsamskipnadene har hatt en sentral rolle i formidling av viktige tjenester for studentene.
614 Det er imidlertid ingen nødvendig sammenheng mellom godt tjenestetilbud og samskipnader;
615 tjenestene som studentsamskipnadene i dag organiserer, kan like gjerne tilbys av private
616 aktører, kommunene eller institusjonene selv. Høyres Studenterforbund mener at kvaliteten på
617 tjenestene må stå i fokus, ikke hvem som leverer dem. Ønsker andre enn samskipnadene å
618 tilby studenttjenester det er behov for, skal aktørene vurderes på likt grunnlag for tilskudd
619 som samskipnadene.

620

621 Etersom andre aktører enn studentsamskipnadene ofte kan levere tjenester av høy kvalitet til
622 studentene, har samskipnadenes betydning de siste år blitt stadig svekket. Høyres
623 Studenterforbund mener at det bør være opp til institusjonene selv hvorvidt de ønsker å være
624 tilknyttet en samskipnad.

625

626 **Høyres Studenterforbund mener at:**

- 627 - Private aktører skal ha like muligheter som samskipnadene til å tilby tjenester som
628 studentene trenger.
- 629 - Studentsamskipnadene bør fungere som en tilrettelegger og formidler av tjenester til
630 studentene, ikke som en leverandør av tjenestene.
- 631 - Institusjonene selv skal bestemme hvorvidt de skal være tilknyttet en samskipnad.
- 632

633 **5.4. Universell utforming**

634 Alle har lik rett til utdanning i Norge i dag. Til tross for dette er det mange som hindres
635 tilgang til høyere utdanning av rent praktiske årsaker. Flere læresteder er ikke godt nok
636 tilpasset funksjonshemmede studenter, noe som i praksis stenger disse studentene ute. Dette
637 hindrer likestilling blant studentene og kan føre til at gode studenter i praksis nektes
638 utdanning. Lærestedene må stilles til ansvar for dette. HSF mener at faglig kvalifiserte elever
639 skal kunne studere det de ønsker. Eldre bygg må tilpasses på best mulig måte og alle nybygg
640 må tilrettelegges slik at alle studenter får mulighet til å delta.

641
642 En stor del studenter har funksjonshemninger knyttet til syn eller hørsel. Universell
643 utforming handler ikke bare om at bevegelseshemmede skal ha tilgang til
644 undervisningsbyggene, men at byggene er mulig å finne frem i og at informasjonen er
645 tilgjengelig for dem som ser dårlig. Studenter med syns- eller hørselshemninger har en særlig
646 utfordring med tanke på læremidler og undervisning. Det er viktig at undervisning og
647 materiell gjøres tilgjengelig for disse.

648

649 **Høyres Studenterforbund mener at:**

- 650 - Det er læringsstedenes ansvar å tilpasse sine bygg for funksjonshemmede.
651 - Det må gis mer midler til produksjon av pensumlitteratur til synshemmede.
652 - Tilpasse forelesningsmateriell for studenter med syns- eller hørselshemninger.

653